

Täysistunto

Keskiviikko 21.5.2025 klo 14.00—17.17

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 49/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.22 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahas-
tosta annetun lain muuttamiseksi koskee rahoitusvälineiden eli lainan vakuuksien käyt-
töönottoa rahaston Suomen ohjelmassa.

Suomalaisilla kalatalouden yrityksillä on paljon halua ja potentiaalia kasvaa ja kehittyä, mutta investointien toteuttamista vaikeuttavat yksityisen lainarahoituksen saatavuusongel-
mat, jotka liittyvät etenkin vakuuksien puutteeseen. Esityksellä mahdollistetaan vakuuk-
sien myöntäminen rahastosta kalatalouden pienten ja keskisuurten yritysten lainoille, joil-
la rahoitetaan investointeja ja käyttöpääomaa. Tärkeitä kohderyhmiä ovat kasvua tavoitte-
levat yritykset sekä aloittelevat yritykset. Kalataloudessa alkuinvestoinnit ovat kalliita,
mutta niiden vakuusarvo on alhainen. Vesiviljelyssä kalojen kasvattaminen teuraskokoon
vie usein 2—3 vuotta, joten käyttöpääomalainat ovat aloittavalle yritykselle tarpeen.

Rahastosta myönnettävän vakuuden avulla yritysten odotetaan saavan lainaa helpom-
min sekä paremmilla ehdoilla. Lisäksi vakuuden voi yhdistää rahaston investointiavustuk-
siin, mikä helpottaa erityisesti pienimpien yritysten investointimahdollisuuksia. Vakuu-
den määrästä säädetään myöhemmin valtioneuvoston asetuksella.

Kyse on tärkeästä lisäyksestä Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston tukiva-
likoimaan, ja sillä vahvistetaan kalatalouselinkeinon kilpailukykyä. Kotimaisen kalan
edistämishjelmassa on asetettu kunnianhimoiset tavoitteet kalan kulutuksen kasvulle sekä
kalatalouden yritystoiminnan kehittymiselle. Uusien yrittäjien alalle tulon vauhdittaminen
ja kasvuhakuisten kalatalousyritysten tukeminen on keskeistä näiden tavoitteitten saavut-
tamiseksi. Näin haluamme varmistaa, että suomalaisella kalatalousalalla on hyvät edelly-
tykset uudistua ja menestyä myös tulevaisuudessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2025 vp

14.25 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Wikisanakirjan mukaan kalajuttu on ”suurennettu kertomus isosta kalasta tai saaliista”. Kalatalouden kannalta hallituksen kirjaukset on todettu hyviksi. Moni hyvä asia vielä odottaa konkreettisia tekoja. Kalatalousalan yleinen näkemys on, että edellisellä eduskuntakaudella tehty kotimaisen kalan edistämishjelma ja vesiviljelystrategia ovat varsin hyvät, mutta päivitystarvetta siellä heidän mielestään löytyy.

Samaan aikaan alan näkemys on, että tavoitteiden toteutuminen eli kalankasvatuksen volyymin nosto tarvitsee uusia tekijöitä — pätee alkutuotannossa laajemminkin. Kuitenkaan tällä hetkellä uusia ympäristölupahakemuksia ei ole niin sanotusti putkessa. Menossa on ainoastaan muutaman vanhan luvan päivitys. Myös kalatalousalueilla on krooninen rahapula, kuten myös vesiviljelyssä, missä luonnonravintokasvatuksen rahoituksen saanti on lähestulkoon ollut mahdotonta. Toivottavasti tämä tuo siihen parannusta.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on ihan kohtuullisen hyvä, mutta keskeinen kysymys on, mistä löydetään kalatalousalalle asetettujen kasvutavoitteiden toteuttajat. Tähän tarvitaan meiltä kaikilta toimenpiteitä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.26 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa puhemies! Kala on hyvää ja terveellistä ravintoa, ja meillä Suomessa kokonaisuutena kalaa syödään liian vähän. Kalantuotanto perustuu yhä enemmän vesiviljelyyn, ja vuodesta 2015 lähtien vesiviljely on kokonaisuutena maailmassa tuottanut enemmän ihmisravintoa kuin kalastus. Suomessa syöty kala on useammin ulkomaista kuin kotimaista. 1980-luvun alussa puolet kalasta oli kotimaista, mutta tällä hetkellä tuodun kalan osuus on lähemmäs 80:tä prosenttia. Kotimaassa tuotettu ravinto on tärkeä huoltovarmuuskysymys. Meidän on lisättävä omavaraisuutta myös kalan kohdalla. On myös ympäristön kannalta hyvin tärkeää, että suosimme lähellä tuotettua kotimaista, laadukasta ravintoa.

Tämän hallituksen esityksen tavoitteena tosiaan on, kuten ministeri tuossa hyvin kertoi, helpottaa suomalaisten kalatalouden pienten ja keskisuurten yritysten lainansaantia. Esityksen mukaan kalatalouden yrityksillä on vaikeuksia saada markkinoilta lainarahoitusta erityisesti riittävien vakuuksien puutteen vuoksi. Yritysten lainarahan saannin helpottaminen mahdollistaisi kasvu- ja kehitysinvestoinnit. Olemme tässä salissa paljon puhuneet siitä, että Suomi tarvitsee talouskasvua. Kasvun takana ovat nimenomaan yritykset, jotka luovat työtä, työpaikkoja ja myöskin tuovat tärkeitä veroeuroja. Kotimaisen kalan käytön ja sitä tuottavien yritysten toiminnan edistäminen on tärkeää siis sekä maamme talouden että huoltovarmuuden kannalta.

Myös muilta alkutuotannon aloilta, esimerkiksi maidontuottajilta ja lihakarjankasvattajilta, kuuluu huolestuneita viestejä rahoituksen saamisen vaikeudesta. Vaikuttaa siltä, että tähän ovat ainakin osittain vaikuttaneet myös vääristyneet näkökulmat, joita mediassa esitetään maataloudesta ja ruuantuotannosta. Suomalainen maatalous ei ole ilmastohaitta vaan ilmastoteko. Meidän tulee suosia kotimaista ruokaa, kotimaista kalaa ja lihaa ja niin edelleen ja varmistaa kotimaisen alkutuotannon ja maatalouden toiminta. Tosiasia on, että olemme pulassa, jos meillä ei ole kotimaisia ruuantuottajia. Pitää muistaa, että suomalainen ruoka on puhdasta. Suomessa on puhdas maaperä, puhdas ilma ja puhtaat ja laadukkaat vesivarat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2025 vp

Kysyn arvoisalta ministeriltä: mitä muita keinoja hallituksella on kotimaisen kalan käytön lisäämiseksi, ja millä tavalla voisimme helpottaa myös muiden alkutuotannon alojen rahoituksen saantia, jotta ala voi hyvin ja jotta voimme turvata kotimaisen ruuan saatavuuden?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.29 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tänään käsiteltävä hallituksen esitys Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta annetun lain muuttamisesta on hyvä esimerkki siitä, miten lainsäädäntöä kehitetään vastaamaan käytännön tarpeita ja tukemaan tulevaisuuden investointeja. Esityksellä mahdollistetaan uuden rahoitusvälineen käyttöönotto. Sen myötä pienet ja keskisuuret kalatalousalan yritykset voivat saada käyttöönsä vakuuksia, joiden avulla lainan saaminen helpottuu. Tämä on erityisen tärkeää niille yrittäjille, jotka aloittavat toimintaansa ja joilla ei vielä ole esittää vahvoja vakuuksia. Kalatalouden alkuinvestoinnit ovat usein suuria ja takaisinmaksuajat pitkiä, minkä takia on tärkeää turvata niiden ennakoitava ja toimiva rahoitus.

Arvoisa puhemies! Tämä laki tuokin mukanaan ennakoitavuutta. Se antaa selkeät puitteet ja pelisäännöt, joiden pohjalta yritykset ja rahoittajat voivat tehdä päätöksiä. Samalla se vahvistaa suomalaista kalataloutta ja elintarvikeomavaraisuutta. Nämä ovat elintärkeitä myös kokonaisturvallisuutemme kannalta. Esityksessä on nähtävissä vahva yhteistyön henki niin viranomaisten, rahoittajien kuin alan toimijoiden kesken. Uusi rahoitusväline tukee niitä, jotka uskaltavat investoida, työllistää ja kehittää uutta osaamista. Vahvistamalla yrittäjien mahdollisuuksia edistämme koko alan kasvua ja alueellista elinvoimaa. Erityisesti silloin, kun maailmalla on epävarmuutta, meidän on entistä tärkeämpää varmistaa kotimaisen tuotannon jatkuvuus ja kehittyminen. Myös ilmastomme kannalta on parempi suosia kotimaista kalaa, joka tulee läheltä. Tällä esityksellä ei siis vaikuteta vain alan yrittäjiin vaan laajemmin koko yhteiskuntaamme.

Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi hallituksen esitystä. Se rakentaa vahvempaa, vakaampaa, kilpailukykyisempää tulevaisuutta suomalaiselle kalataloudelle. Samalla se antaa yrittäjille luottamusta siihen, että me haluamme olla heidän tukena myös silloin, kun riskit ovat suuria. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

14.32 Jorma Piisinen ps: Arvoisa herra puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta annettua lakia siten, että mahdollistettaisiin tuen myöntäminen Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston Suomen ohjelmasta 2021—2027 rahoitusvälineiden kautta. Rahoitusvälineillä tarkoitetaan lainoja ja vakuuksia, joista ensi vaiheessa otettaisiin käyttöön vakuudet. Rahoitusvälineiden tavoitteena on helpottaa kalatalouden mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten lainansaantia.

Hallituksen esityksen tavoitteet ovat erinomaiset, ja laki onnistuu pikaisesti voimaan tullessaan piristämään merkittävästi kalatalousalaa.

Ennakoarvioinnin mukaan alkutuotannon yrityksillä esimerkiksi kalataloudessa rahoituksen saatavuusongelmat liittyvät etenkin vakuuksien puutteeseen. Haasteena on erityisesti vakuuden arvon määrittäminen uusien yrittäjien kohdalla. Kalastuksen ja vesiviljelyn

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2025 vp

alkuinvestoinnit ovat kalliita, mutta niiden vakuusarvo ei ole korkea, koska investointien myyminen on pankeille haastavaa. Aloittavien yritysten lainantarve on siis investointien vuoksi suuri, mutta vakuuksien puute vaikeuttaa lainansaantia. Lisäksi erityisesti vesiviljelyssä tuotannon käynnistäminen on hidasta ja kalojen kasvattaminen teuraskokoon vie usein kaksi—kolme vuotta. Alkuvaiheeseen tarvitaan siis käyttöpääomaa, ja siihenkin lainarahoitus on usein tarpeen.

Rahaston Suomen ohjelmassa keskeisiksi käyttökohteiksi on tunnistettu aloittavien yritysten lainansaannin tukeminen erityisesti kalastuksessa sekä kalatalouden yritysten kestävään kasvuun ja uudistamiseen liittyvät investoinnit. Rahaston kautta saadun vakuuden tulisi parantaa rahoituksen ehtoja esimerkiksi alhaisemman koron, pienemmän takaisinmaksuajan tai alhaisempien vakuusvaatimusten kautta.

Arvoisa herra puhemies! Lausuntopalaute on ollut pääosin positiivista, mutta nostan esille Suomen sisävesiammattikalastajien liiton, joka kannatti esitystä mutta esitti, että vakuuden määrän tulisi olla korkeampi. Vakuuden määrästä säädetään myöhemmin valtioneuvoston asetuksella. Esityksen mukana olleessa asetustekstissä vakuuden ylärajaksi esitetään 50:tä prosenttia ja 70:tä prosenttia, kuitenkin enintään 500 000:ta.

Arvoisa herra puhemies! Kun tiedämme, että investoinnit ovat usein hintavia, ja olemme nyt tiedostaneet kalatalousalan tuen tarpeen, olisi paikallaan vielä miettiä vakuuden ylärajaa asetuksenantovaiheessa. Vähintään tulee seurata vakuushakemuksista hankkeiden kokonaisinvestointilaskelmia ja tarvittaessa muuttaa asetusta myöhemmin. Hyvää asiaa ei pidä nyt laimentaa liian varovaisella vakuuspolitiikalla, jos se käytännössä johtaisi lainan saamatta jäämiseen ja hankkeiden peruuntumiseen.

Suomi tarvitsee investointeja, ja mikäpä olisi parempi kohde kuin sijoittaa terveelliseen, omassa maassa tuotettuun ja jalostettuun lähiruokaan. Kalanviljelyn, kalastamisen ja kalansyönnin lisäämisellä voimme parantaa myös kansanterveyttä. Kalasta saamme terveellisiä omega-3-rasvahappoja, jotka ovat hyväksi sydän- ja verisuonitautien ennaltaehkäisemisessä. Lisäksi kalasta saamme D-vitamiinia, joka puolestaan vahvistaa luustoa.

Arvoisa puhemies! Esitys on hyvä, tarpeellinen ja kannatettava — kiitos ministerille sen tuomisesta eduskuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

14.37 Juho Eerola ps: Arvoisa herra puhemies! Suomeen tuodaan kalaa ihan liian paljon ulkomailta, melkein 80 prosenttia, kuten tuossa taisi olla edustaja Aittakumpu, joka näin totesi. Meillä kuitenkin olisi tässä asiassa mahdollista olla omavaraisia, ja se olisi kansantaloutta, huoltovarmuutta ja myös ympäristöä vahvistava seikka, ja terveyttäkin, kuten edustaja Piisinen tuossa monipuolisesti luetteli, mitä kaikkia terveyshyötyjä kalan syömisestä on.

Kalatalouden mikro- ja pk-yritykset ovat olleet pitkään haasteellisissa rahoitusasemassa, koska investoinnit ovat olleet suuria mutta vakuusarvot matalia. On tärkeää, että tämä lakiesitys, minkä ministeri Essayah juuri esitteli, tuo käytännön helpotusta erityisesti aloitteleville kalastajille ja vesiviljelytoimijoille, jotka ovat avainasemassa tämän elinkeinon uudistamisessa.

Pidän oikein tärkeänä sitä, että kohtuuhintaisen rahoituksen saanti mahdollistetaan ja tämä rahoitusväline otetaan ripeästi käyttöön. Haluan kuitenkin nostaa esiin, että tässä esityksessä ei ole korkotukielementtejä, vaikka erityisesti nousevien korkojen aikana tällai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2025 vp

nen tukimuoto voisi ehkä tasapainottaa näitä riskejä. Siltikin tämä on askel oikeaan suuntaan, ja kalatalous ei voi uudistua ilman pääsyä pääomaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

14.38 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä on tietenkin tärkeä lisäys kalatalouden kilpailukyvyyn eteen, ja kiitän lämpimästi ministeriä, että tämä tuotiin eduskuntaan. Kotimaisen kalan markkinat ovat kesken, ja niitä tulee voimakkaasti lisätä. Kotimainen kala on nimittäin terveellinen valinta, ja ilmastokin kiittää siinä samalla. Olemme tällä hetkellä kuitenkin tuontikalan varassa, niin kuin keskustelusta on käynyt ilmi, ja ajattelen, että tavoitteena on ilman muuta omavarainen ruoka myös kalan osalta.

Tämä laki parantaa kalatalouden alkuinvestointien tekemistä. Ne ovat kalliita, minkä vuoksi tämä alkupääoman tuki on tervetullut. Nyt niitä alkupääoman tukia lisätään nimenomaan lisäämällä lainan saantia. Oleellinen kysymys kuitenkin liittyy siihen, mistä löydämme yrittäjät. Uusien yrittäjien alalle tulon vauhdittaminen on kriittistä, ja itsekin olen niitä tuolla Asikkalassa, kotikunnassani, etsinyt kahden järven välissä. Aikanaan meillä oli paljon kalatalouden yrittäjiä, mutta niiden määrä on vähentynyt huomattavasti, ja uusia alalle tulijoita on ollut vaikea löytää. Ympäristölupia ei ole haettu, mikä kertoo siitä, että investointeja ei ole juuri liikkeellä. Apua siis todella tarvitaan.

Saimme viime hallituskaudella valmiiksi sekä kotimaisen kalan edistämishojelman että vesiviljelystrategian. Näiden avulla tavoitteena oli kalatalouden kolminkertaistaminen Suomessa. Tästä kiittäisi tietenkin tämä omavaraisuus, huoltovarmuus, kauppatase ja työllisyyskin samalla. Ajattelen, että ne ovat riittäviä perusteita päivittää lainsäädäntö kuntoon. Arvoisa ministeri, mitä lainsäädäntömuutoksia hallitus valmistelee kalankasvatusta koskevan sääntelyn keventämiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.40 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että näitä rahoitusinstrumentteja saadaan, ja nimenomaan Euroopan unionin tukirahastojen kautta ja niiden järjestelmien kautta. Olisi hyvä, että kotimaista kalaa syötäisiin enemmän. Se on terveellistä ruokaa, ja ennen kaikkea se, minkä me teemme täällä itse ja siten tuemme suomalaista ruokapöytää, vähentää kalan tuontia Suomeen ja samalla hieman parantaa kansantaloutemme tilaa.

Todellinen ongelma näissä vesiviljelyissä on ympäristölupien saanti. Muistamani mukaan nykyisen järjestelmän mukaan 12 vuoden lupia saa, mutta siinä on sitten se ongelma, että ne luvat ovat sellaisia, että hakuaika on pitkä ja vaikea ja sen luvan hakeminen maksaa yrittäjälle, ja moni yrittäjä ei lähde edes sille tielle, että ajattelisi tällaisen vaikka nyt merenrannalla olevan kalanviljelylaitoksen perustamista, koska se on niin turkasen vaikeaksi tehty ja vaatii paljon rahaa, ja sitten saako luvan. Harvalla yrittäjällä on varaa niin paljon, että hän lähtisi isoja rahoja sijoittamaan epävarman päälle, saako hän koskaan sitä yrityksen ympäristölupaa ja näin ollen pystyykö hän sitä työtään tekemään. Tähän pitää saada pitkäjänteisyyttä, luvat pitemmiksi ja myös sitten valvonta sillä keinoin, että pystytään toki näitä haittoja valvomaan, mutta ainahan kun jossakin tehdään jotakin, tulee pieniä päästöjä. Pitää muistaa sekin yhteinen vastuu maapallostamme, että me emme voi loputtomiin vetää asioita tiukille, koska sehän johtaa sitten siihen, niin kuin on jo johtanut monella toimi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2025 vp

alalla, että se toimiala poistuu Suomesta ja menee jonnekin maihin, joissa ei näitä sääntöjä ollenkaan ole. Meidän on kannettava myös tämä globaali vastuu.

Toivon, että ministeri tietoisena tästä ongelmasta toimii kalankasvattajien hyväksi niin, että saamme yhä enemmän kotimaista kalaa ruokapöytiin, viljeltynä ja ennen kaikkea kotimaista sisävesikalaa. Meillä on valtavat määrät vesistöjä, kymmeniätuhansia järviä, jokia ja lampia, jotka ovat valtava ruuanlähde meille kaikille. Meidän pitää helpottaa kalastamista kotimaaisissa vesissä. Kun jollakin isolla järvellä ajelee kesällä veneellä, niin kyllä siellä ne kalastajat ovat niin harvassa, että jos meinaa kalastajan kanssa kolarin ajaa, niin sitä pitää muuten päivä etsiä ennen kuin se onnistuu.

Elikkä toivon, arvoisa ministeri, että poistetaan näitä turhia byrokratioita ja kannustetaan ihmisiä kalastamaan. Esitän vaihtoehtona vaikka sitä, että jokainen suomalainen saisi pitää yhtä katiskaa vedessä laittamalla sinne oman nimensä, että tämä on minun katiskani, ja sitten yksi verkko sovittuun järveen, ja sillä sipuli. Saataisiin kalaa kotimaisiin pöytiin. Se on erittäin terveellistä. Se on parasta suomalaisten terveyttä, kun syö kalaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

14.43 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Kaikki toimenpiteet, millä me edistämme kotimaista ruuantuotantoa, ovat erittäin tervetulleita. Kiitos ministeri Essayahille, että olette tunnistanee tämän ongelman ja tarttuneet siihen. Ratkaisuna on nimenomaan se, että saadaan tätä pienten, keskisuurten ja mikroyritysten rahoitusta nyt paremmalle tolalle ja sitä kautta kotimaista kalanviljelyä edistettyä.

Omassa kotikaupungissani selvittelin kouluruokien alkuperää, ja kävi ilmi, että siellä tarjoillaan virolaista viljeltyä kassilohta. Uskon, että aika monessa Suomen kunnassa on nimenomaan niin, että siellä valitaan se edullisin vaihtoehto, norjalainen kasvatettu lohi tai tämmöinen virolainen vaihtoehto. Eli toivon, että myös tulevaisuudessa näissä kuntien ja hyvinvointialueiden hankinnoissa nähdään enemmän tätä kotimaista raaka-ainetta.

Toivottavasti tällä rahoitusvälineellä voidaan nyt auttaa sitten nimenomaan näitä uusia yrittäjiä ja ehkä myöskin sukupolvenvaihdoksia näissä yrityksissä, nimittäin meidän kalastajakunta, ammattikalastajat, alkaa olla aika ikääntynyttä, ja nuoria on hyvin vaikea saada sinne alalle sitten jatkamaan.

Lisäksi haluan ministeriä muistuttaa, että teillä on huomenna valtioneuvostossa käsiteltyssä merikalastus, lohen osalta nämä kiintiöt. Meillä on Suomen vapaa lohijoki, Tornionjoki, hätää kärsimässä: lohta ei nouse tarpeeksi. Kaksi kesää on jo nähty tämän kannan heikkenemistä, ja nyt olisi tärkeää, että Suomi varmistaa sen, että merikalastuksella ei ylikalasteta lohta, niin että sinne kutujokeen eli Tornionjokeen pääsee tarpeeksi nousemaan sitten lohia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

14.45 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Seppänen nosti tärkeän asian esille eli nämä julkiset hankinnat, ja niiden vipuvoima nostaa aloja. Ajattelen, että kalatalouden osalta se on varmasti suuri mahdollisuus, johon myös voisi olla tehtävissä valtiollisia toimia.

Tässä esityksessä helpotetaan nyt nimenomaan lainansaantia, mutta voisiko olla nähtävissä sellaista, että hallitus tukisi myös ihan investointitukimuodoilla — ei takaisin mak-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2025 vp

settavilla vaan investointituella — tätä alan elvyttämistä? Nimittäin kalatalouden yrittäjät ovat käyneet niin vähiin, että näitä investointeja on vaikea polkaista käyntiin. Tällainen investointituki voisi olla esimerkiksi yhdessä kuntien kanssa sikäli, että kunnat yrittävät myös vivuttaa ja tukea näissä hankkeissa. Ne vaativat usein myös maa-alaa, eli ne vaativat tätä voimakasta sidosta sinne kotikuntaan tai rannoille, ja ajattelen, että tässä voisi olla yhteistyön paikkoja.

Sitten haluan nostaa esiin vielä huoleni kalatalouden koulutuksesta, joka liittyy vahvasti tänään keskusteltuun aiheeseen kalatalouden yrittäjien löytämiseksi. Ajattelen, että koulutus on valunut aivan liian harvojen oppilaitosten varaan ammatillisen koulutuksen osalta, ja ehkä siinä voisimme myös nähdä potentiaalia, puhumattakaan tuotekehityksestä, jatkojalostuksesta, jota Suomessa koulutamme mutta aika vähän. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Essayah, neljä minuuttia, olkaa hyvä. [Sari Essayah: Paljonko?] — Neljä minuuttia.

14.47 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajille hyvistä huomioista ja muutamista kysymyksistä.

Täällä ainakin edustajat Kallio, Kemppi ja Seppänen nostivat esille tulevaisuuden kalataloudella. Täytyy sanoa, että tämä koulutus on tietenkin siinä ytimessä, ja olen opetusministerin kanssa käynyt tästä keskustelua. Tärkeää on saada nuorille näkymä siitä, että jos he tulevat vaikkapa ammatillisen koulutuksen tai ehkä oppisopimuksen kautta alalle, niin sitten jos kiinnostusta riittää ja halutaan opiskella pidemmälle, niin pitää olla väylä ihan sieltä ammattikorkeasta myöskin sitten yliopistotason opintoihin. Tässä varmasti meillä alalla on tehtävää. Meillä ei tällä hetkellä ole tarpeeksi niitä koulutuspaikkoja, mutta täytyy sanoa, että on vähän niin kuin muna—kana-ilmiö, että ei ole ehkä niitä hakijoitakaan niin paljoa. Mutta totta kai silloin, jos sitä näkymää ei ole, sitten niitä nuoria alalle kiinnostuneita tulijoita myöskin on vähemmän.

Yleisesti voisi sanoa, niin kuin täällä muun muassa edustaja Aittakumpu ja myöskin edustajat Hänninen ja Piisinen nostivat esille, että kala on meille tärkeä myöskin huoltovarmuuden, omavaraisuuden kannalta. Se on tärkeä valkuaisen lähde, proteiinin lähde, ja siinä mielessä tämä on myöskin sellainen asia, mikä meidän tulee tässä huomioida.

Sitten täällä kysyttiin, mitä tehdään julkisten hankintojen eteen. No, juuri puoliväliriihessä hallitushan kirjasi, että me haluamme ihan omistajaohjauksen kautta lisätä julkisissa hankinnoissa kotimaisten elintarvikkeitten käyttöä. Esimerkiksi vaikkapa Leijona Catering tai vastaavat suuret hankkijat: kuulin, että siellä kotimaisuusaste on noin 80 prosenttia hankinnoista, niin että parannettavaa sielläkin vielä riittää, puhumattakaan sitten, kun katsotaan kuntia tai näitä hyvinvointialueita. Tässä salissa on paljon päättäjiä, jotka istuvat niissä pöydissä — muistetaan se hankintastrategia ja sinne nämä kriteerit sellaisina, että sitä kautta voidaan edistää sitten kotimaisen kalan kulutusta.

Sitten edustaja Kemppi kysyi näistä investointituista. Niissä varmastikin tullaan myöskin valtiontukisäännösten kanssa rajanvetoon, niin että tässä tietysti ollaan siinä mielessä herkällä paikalla. Rahoituksesta ehkä yleisestikin, ei ainoastaan tämän alan rahoituksesta, että ylipäättänsä alkutuotannon rahoitushaasteet tiedetään. Tässä on viimeisimmäksi eilen ollut pankkien kanssa keskustelua aiheesta, ja sieltä on myöskin tullut esitystä, millä tavalla nyt tässä tilanteessa voidaan lähteä meidän alkutuotantoalojen rahoitushaasteisiin vastaamista selvittämään. Myöskin tästä oli puoliväliriihessä kirjaus, eli ylipäättänsä pk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2025 vp

yri­tysten, mikroyri­tysten rahoitus, ja siihen liittyvät myös­kin sit­ten alkutuotantoalat, että selvi­tetään ne kapei­kot, mitkä tällä het­kellä siellä vaivaavat.

Sit­ten edusta­ja Hoskoselle sääntelystä: Kyllä, varmasti haluamme purkaa sääntelyä. Nämä ympäristöluvat ovat erityisesti vielä tuolla ympäristöministeriön puolella, mutta läh­­tökohtaisesti kaikesta ylimääräisestä byrokratiasta pyrimme eroon. Mutta ehkä ihan näin radikaaliin esitykseen, mitä hän sanoi, että jokaisella olisi mahdollisuus siihen omaan ka­tiskaan tai verkkoon jollakin alueella: Kalastusoikeuksissa kuitenkin puhutaan myös­kin sit­ten omaisuudensuojasta, ja tiedämme, että erityisesti vielä siellä Pohjois-Suomessa näi­hin liittyy aika paljonkin monenlaista rajanvetoa. Sen takia ei aivan näin yksiselitteisesti voi sanoa, että pistetään jokainen oma merta sinne järveen, vaan kyllä siihen tarvitaan sit­ten myös­kin sääntelyä siltä osin.

Voi sanoa, että kaiken kaikkiaankin tämä esitys pyrkii juuri tähän, että me pystyisimme näitä aloittelevia yrityksiä auttamaan ja kaiken kaikkiaankin saamaan vauhtia tähän suo­malaiseen vesiviljelyyn, jossa uskon, että on vielä paljon enemmän potentiaalia kuin mitä tällä het­kellä meillä on käytössä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.